

LENNART SVENSSON

Det rimliga är att både beakta förnuftets och sinneserfaretheters betydelse för kunskapsbildning om verkligheten och inse att båda har en själslig grund. Ett synsätt som kombinerar ateism, naturalism och empirism framhålls emellertid av många som det vetenskapliga synsättet, skriver Lennart Svensson.

FOTO: ELIJAH HAIL

Gud är den yttersta verkligheten

REPLIK. Att reducera verkligheten till materia och det mätbara framstår som ganska irrationellt och oförnuftigt, skriver Lennart Svensson.

I Dagen den 30 december inledde Sebastian Ibstedt en debatt genom en artikel med rubriken "Forskare, ta Gud på allvar!" i vilken han argumenterar för att ett kristet perspektiv på tillvaron hjälper oss att se bortom de begränsade frågor som vetenskapen kan uttala sig om.

Ibstedt citerar i artikeln nobelpristagaren i kemi John Goodenoughs formulering av en kristen syn på vetenskap, framförd i Dagens Nyheter: "Som forskare är vi skaparen genom att försöka förstå skapelsen och hur den fungerar. Det finns inget mer realistiskt sätt att hedra och ära skaparen än genom vetenskapliga undersökningar." Jag instämmer i dessa Ibstedts och Goodenoughs synsätt.

I Dagen den 18 januari replikerar Crister Andersson och Jan Blomgren, lärare respektive fysiker. De argumenterar för att kristen tro har varit och är en utmärkt grund för vetenskap och för sanningsökande. De menar att det är dags att framhålla den goda relationen mellan kristen tro och naturvetenskap och därmed ta döden på uppfattningen att kyrkan försöker motarbeta att vi utforskar Guds skapelse. Denna ståndpunkt menar jag är väl underbyggd. Efter det har ytterligare en replik publicerats, med rub-

riken "Upplevd spänning mellan teologi och vetenskap hindrar från att närma sig tron".

I EN ANNAN samtidig serie av artiklar i Sydsvenskan, som inleds och avslutas av Farshid Jalalvand, framförs en fullständig motsatt syn på tro och vetenskap. Jalalvands inledande artikel har rubriken "Därför är det farligt att tro på själen". Artikeln följdes av tre repliker som Jalalvand svarar på i en artikel som inleds med följande citat från filosofen Iris Murdoch: "Vi lever i en fantasivärld, en värld av illusioner. Den stora uppgiften i livet är att finna verkligheten." Tyvärr ger Jalalvand i sina båda artiklar uttryck för en illa underbyggd ateistisk och naturalistisk verklighetsuppfattning som innebär att verkligheten består av materia och det som är mätbart. Han beskriver samtidigt en alternativ kristen verklighetsuppfattning som fantasi och illusioner och uttryck för irrationellt tänkande.

VI HAR HÄR två helt olika uppfattningar av verklighet och vetenskap hos Ibstedt och Jalalvand som båda är mikrobiologer. Detta är en skillnad som också kommer till uttryck i övriga inlägg i debatterna. Avsikten med min artikel är att framhålla otilräckligheten i en ateistisk och naturalistisk verklighetsuppfattning.

Hävdandet av en ateistisk och naturalistisk verklighetsuppfattning som grund för vetenskaplig kunskapsbildning kan ses mot bakgrund av en historiskt lång kunskapsteoretisk diskussion, där rationalism har stått mot empirism. Rationalismen har stått för synen att det är förnuftet som utgör grunden för kunskap om verkligheten. Empirismen har stått för synen att det är sinneserfaretheter som utgör grunden för kunskap om verkligheten.

DET RIMLIGA är att både beakta förnuftets och sinneserfaretheters betydelse för kunskapsbildning om verkligheten och inse att båda har en själslig grund. Ett synsätt som kombinerar ateism, naturalism och empirism framhålls emellertid av många som det vetenskapliga synsättet. Det borde inte behövas så mycket eftertanke för att se det oförnuftiga i att utesluta själens och förnuftets betydelse för, och roll i, kunskapsbildning och verklighetsuppfattning.

En viktig del som hör till själens och förnuftets område är språket i vid mening, inkluderande logik och matematik. Det har historiskt gjorts omfattande försök att utifrån en materialistisk uppfattning reducera verklighetsbeskrivningar till en materiell grund i form av empiriska fysikaliska beskrivningar, och en enhetsvetenskap på denna grund. Det har på ett övertygande sätt visats att detta inte låter sig göras, bland annat av filosoferna Rudolf Carnap och Ludwig Wittgenstein.

INTE ENS INOM fysikens område är det möjligt att utesluta själens och förnuftets roll i kunskapsbildning om verkligheten. Vetenskapsfilosofen Mary Hesse presenterar en post-empiristisk uppfattning av naturvetenskap, där hon menar att de relationer som beskrivs inom naturvetenskapen är interna och att vad som framställs som fakta är beroende av teorin. Observationer och bestämningar av det observerades innebörd är teoriberoende, beroende av tänkandet bakom observationerna. Vi kommer inte undan själen och förnuftet som grund för kunskap och verklighetsuppfattning. Själens, förnuftet och språket är väsentliga delar av en utvidgad

klighetens betydelse för, och roll i, kunskapsbildning och verklighetsuppfattning.

Observationer och bestämningar av det observerades innebörd är teoriberoende, beroende av tänkandet bakom observationerna. Vi kommer inte undan själen och förnuftet som grund för kunskap och verklighetsuppfattning. Själens, förnuftet och språket är väsentliga delar av en utvidgad

klighetens betydelse för, och roll i, kunskapsbildning och verklighetsuppfattning.

klighetens betydelse för, och roll i, kunskapsbildning och verklighetsuppfattning.

klighetens betydelse för, och roll i, kunskapsbildning och verklighetsuppfattning.

klighetens betydelse för, och roll i, kunskapsbildning och verklighetsuppfattning.

klighetens betydelse för, och roll i, kunskapsbildning och verklighetsuppfattning.

Läs tidigare inlägg på [Dagen.se/debatt](https://dagen.se/debatt)

Martin Sahlén, Patrik Adlarsen, Erik Eckerdal, Pekka Møllergård och Christoffer Skogholt: Upplevd spänning mellan teologi och vetenskap hindrar från att närma sig tron (25/1)

Crister Andersson och Jan Blomgren: Kristna anses allmänt ovetenskapliga (18/1)
Sebastian Ibstedt: Forskare, ta Gud på allvar! (30/12)